

Den Nederlandtschen

T 685

BYE-CORF:

Waer in

Ghy beschreven vint / al
het gene dat nu wtgegaen is / op den stilstant ofte

Urede (seer nootsaeckelich om te lesen / van alle Lief-hebbers des
Vaderlants / waer wt men den Spaenschen Aert mach lees-
ren kennen / ende altydt op syn hoede te wesen) be-
ginnende in Mey 1607 ende noch en heb-
ben wy niet het eynde.

Ende is ghestelt op een tamen-sprekinghe /
tusschen een Vlaming ende Hollander.

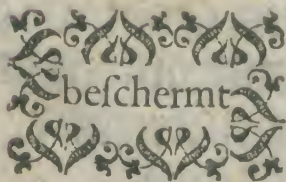
Noch is hier by ghevoecht / een

GHEDICHT.

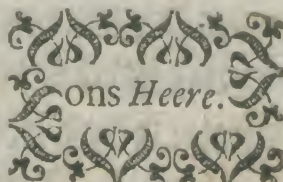
Ter eeren des begonnen Peys, tusschen Philippum den derden
van dien Name Coninck van Spaignien, &c.

E N D E

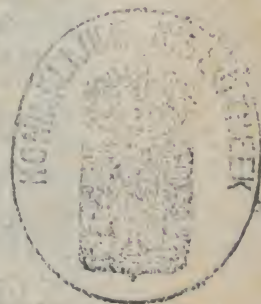
EDLE Groot-moghende HEEREN STATEN Generael
der geunieerde Provincien.

Beschermt

Vons Heere.

Int Jaer sesstien hondert en acht /
Ieghelick na een goede Urede wacht.

137

P. Luytgen

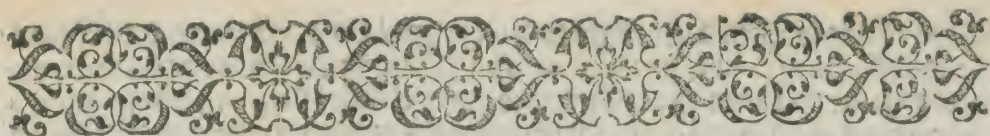
1477

DEN AVTHVER

tot den goet gunstighe Zeser.

Ersamē seer bemin-
de Zeser / naedien mijn daer een goet
Vrient heeft gebeden / dat ick eens alle
het ghene / dat nu wtghegaen is / op den stilstandt
ofte Vrede / soude by een stellen / overmits daer
veel Lief-hebbers zijn (seyde hy) die de selfde by een
soecken / om tflamen te laten binden / ende en wetē
niet of zyse al hebben ofte niet / ja selfs veel Boeck-
vercoopers weten niet watter al wtgegaē is. So
heb ickse al die ick hebbe comen becomen hier in-
ghesedt / en hebbet op een tflamen-sprekinghe ghe-
maect / en hebbe oock het selfde genoot mit den Ne-
derlantische Bye-korf / overmits daer veel lieffelic-
ke waerschouwinghe in zijn / die de Lief-hebbers
des Vader-land soo soet zijn om te aenhooren / als
den smaeck van den soeten Honich / en desen Bye-
korf moet oock voor aen gebonden wesen : van al
het ghene datter nu wtghegaen is. Godt wil ons
Nederlant bewaren voor twist ende oneenicheyt /
ende gheven dat desen Days mach strecken / tot
Gods eer ende tslant wel-vaert / Amen.

Eentſamen-ſprekinghe

ghemaeckt tuiſſchen een Hollan-
der ende Vlaming.

Den Vlaming ſpreekt.

Ik wiſch u goeden dach Hollan-
der/hoe ſit ghye ſo neer ſich en leſet hebt ghy wat
niets vanden Vredene.

Den Hollander ſpreekt.

Ja ick hebt ghecregen een Boercken ghenaemt
Bulle/ofte Wandaet des Paus/waer in dat alle
Geestelycke perſoone haer abbys wt ſpreken / op
de Vrede diemen met ons Ketters aengaet.

Vlaming.

Ep liebe vrient vercoopt het mijn ick wilder u wel 7 grootene voor
gevene/ende wiſte ickre noch eenighe andere te crygene / aengaende dese
ſtilſtant ofte vrede/ick ſoudese wel dubbelt willen betalene / want ick
ben van meyninge al gene dat ick can crygene/van dese nieuwe beſchry-
vinge/achtervolgende laten bindene/en ſo een boercken af laten makene.

Hollander.

Daer is het Vlaming langt gelt/wilt ghyer meer ander beſchryvin-
ge vanden paps ofte ſtilſtant hebben/ick ſalder u wel meer make te cry-
ghen/die ſeer nootelpck ſyn om te leſen/waer upt ghy cont mercken den
valschen en liſtigen aert/van de Conine van Spaigne/ende den Ertſher-
toge Albertus/hoe ſy ſoecken dese landen te bedziagen/daerom men wel
mach letten op tgeen dat ſeer fraep van Tito Livio in ſyn Roomſche Hi-
ſtorie geſeght wort/dat den ſekerſten middel om zich tegen ſyne vyandē
te behouden/is het miſcrontwen. Want ſy ſoecken ons doch met ſchoone
belofte te bedziagen/en hen te beynſe of ſy sulcx meynde/en ons dan ſo on-
verſiens t'overvallen/gelck wy byeder indē vroom mogen leſen/en ooc
hoe ſy ſoecken ons het beſte deel afhandich te maken / te werē de Indies-
ſche vaert/waer door dese Nederlanden het beſte proſyt crygen / en den
vyant de meefteſchade/gelck gy beſchreben vint inde memoire vande ge-
wichtige ſake/en hoe ſy ooc met geſchencken ſoechtē de herten te winnen/

26 ij

en

en hoe sy ooc soecken den trevis te verlenen / also droog tante van quere
weder / ofte door tlange upt bloaen van Vater Nip / twelc tot haer voor
deel is / gelyc gy inden Raetslach ofte Raetsel sult lesen / en hoe sy ooc als
reede overlaen hebben ons te veruelen (als wy den vrede niet hen sullen
gemaect hebben) ja ons dā niet weerdich en sullen kennē te laten leven / ge
lyc gy byeder inde Artickelen van het besluit der Inquisitie van Spai
gne mencht lesen / en meer andere dingē die hier te lang soude sy te vha
len / waer uptmen can mercken / op hoe veelberlep manieren sy ons soet
ken te bedzyegē / en hoe sy ons souds tracterē als sy het net over os hooft
hadden / maer God de Heere die een kender der herten is / sal ons wel by
staen / ghelyc sy tot noch toe ghedaen heeft / laet ons hem dan van gants
scher herten daerom bidden.

Vlamyng.

Ja byent daer moet gy my aenhelpene / al soude se noch so veel costē /
want daer moeten schoone exempelen in staene na dat ick het u upt hoo
re leggene / en sullen wel waerdich wesen te bewaerene / en om syn memo
rie te overleene / en recht te leeren den Spaenschen aert / die welcke ons
gesworene byant es. Wel nu goeden byent daer sy so stupbers geestse
my die gy daer gesept hebbet.

Hollander.

Hier Vlamyng / ic het gelt / en gy dat. Also doende maertine van eenen
stupber vier. Daer hoor wat / ic hebbet noch al eē hoopkē / maer die moec
ten al bet gelden.

Vlamyng.

Ja ja byent legt se doch eens upt / ic salse u af coopene / al soude se son
der ghelt thups waerts gaene.

Hollander.

1. Ic salse u uptleggē / maer al doe ict opt syn boers gy moet my niet be
rispen. Want gy moet dencken dat ic van het botten geslacht ben. Daer
2. isser voor eerst eē / en is genaēt den Brief van hare Hochedē / aen de Heere
3. Staten / waer in haer wort gepresenteert / op wat maniere sy begeeren
bestant ofte vrede te makē / en het antwoort daer op van de E. Heere Sta
4. ten generael. Daer isser noch een twelc is genaemt Coppe van de byepē
5. der Heeren Staten / waer in staet hoe lange den trevis voor het eerste sal
dueren / en hoe verre de limiten vanden stilstant sullen streckē. Daer isser
noch een twelc is genaemt het Testament van de Oorloge / waer in sy eē
gedenckenis crygen die inden oorloch wat ruyt toet asten / en niet te min
grote gaspen strecken / maer eplaci sy moeten nu tegē den penninc seftien
aenleggen. Daer isser noch een / twelc is genaemt Coppe vande namē die
over de vrede sitten / als de Ghelanten van Branckerpchi / Enghelandt /
Spaignē / Denemercken / ooc de Gecommitteerde van de E. Heere Staten
Generael / etc. Daer isser noch een twelc is genaemt Daerder Bedenck
kingen over de Zeevaert / Coophandel en Reeringe. En noch een ander
Bedenckinge.

Bedenckinge ober den staet vande Vereenichde Nederlanden / of het self-
 de; met renen anderen tijtel Grondich Discours ober desen aenstaenden
 brede handel/waerin ghy sult lesen hoe dese Vereenichde Overmachten sul-
 len haer neringe vliessen/als wy met de Ertshertogen sullen brede hebben
 gemaect/en wort met goede redenen bevesticht. Daer isser noch een twelc
 is ghenaeint Consideratien vanden brede in Nederlandt geconcyteert.
 Daer isser noch een twelc is genaemt Doetliche Consideratien; waer in
 betwefen wort: hoe wel den brede gemaect wort / tusschen den Coninc
 vā Spaigne/en de Ertshertogen/met de E. Grootmogende Heere Sta-
 ten Generael/niet lange en sal connen dueren/en redenen daer by waer-
 om sulcx niet can staende blyue. Want den Pauseliche hoop tse Jesu-
 iten ofte andere Geestelijke Personen sullen haer valscheit niet conuen-
 laten/en so wy niet altyt op ons hoede syn/ sullen ons selue int eynde be-
 drogen vinder: gelijc daer in breeder is te lesen. Daer isser noch een twelc
 is genaemt Sentbrief in forme van Supplicatie aen den Coninc van
 Spaigne: waerin ghy vint de eerste beroerte deser Nederlande/en hoe de
 Printe van Oraiguen met de Staten syn gedwongen geweest van den
 Coninc van Spaigne het sweert tegen hem in de hant te nemen/om haer
 selue met hare ondersatē te beschermē / en lants privilegie vooz te staen.
 Daer isser noch een twelc is genaemt Placcat van de Grootmogende
 Heeren Staten Generael deser Nederlanden: waer in wort verclaert de
 Coninc van Spaigne als vpant deser Nederlanden/en ooc sinnen segghel
 niet meer te gebruycke. Dan isser noch een twelc is genaemt Vertoogh/
 daer leest ghy in hoe nootwendich / nut en profytelich het sy vooz de vere-
 nichde Nederlanden te behouden/de vryheyt van te handelen op West-
 Indien/inden brede met den Coninc van Spaigne. Daer isser noch een
 twelc is genaemt Coyre vande Aggreatie: waer in de Coninc van Spai-
 gne bekent dese Nederlanden vooz vrye landen/en dantwoort van de E.
 Grootmogende Heeren Staten daer op / wel wat seght ghy Wlamyngh
 wilt ghy wy daer wel 30 stupvers vooz geven: want daer synde al die
 quaet te vinden syn.

Vlamyng.

Wa ja ic geernes want ober 10 jarē als sy niet meer te crygen syn/so sal
 ic here wel eens soo veel vooz crygene. Want daer staen dingen inne die
 den geniepen man niet heeft gewetene. Ja veel secrete des lants sakene
 comen nu met dese nieuwe beschrijvinge int licht. Hadde ghyer noch meer
 ic wilde si u scoopene en wel betalene.

Hollander.

Ja Wlamyngh/ic hebber noch al meer:maer die houde ic noch al dier-
 der. Want dit isser het pupck upt/ich sal se u noch seggen hoemense noemt
 begeert ghyse niet so houde ic se selver/ich soude se u wel upt leggē/maer
 ic moet haest gaen. Daer is voocerst het Schuyt-praetken / daer is
 het Discours tusschen den Hollander en den Zeeuw/gelijc ooc tusschen
 Petrum en Paulus. Daer is noch een ander Dialogus ofte Clamen.

219

Wpckinge

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

18 spreklinge op den brede-handel. Daer is noch genoeghelpe Discours
 van D. D. Nicolaus Mulerio / en ooc het Onpartydich Discours op de
 19 handelinge vande Indië / en de Forme van Remonstrantie van de noot-
 20 saeckelicheydt der selvers Navigatie. Daer is noch het Secretet vanden
 21 Coninc van Spaignien. Daer is noch van de Spinnecop en het Bieck.
 22 Daer is noch eenen Brief des Keyserlycke Maestert van Duytslant.
 23 Daer is noch een Proebe des onlangs uptgegeuen Prooms. Daer is
 24 noch een Ozom-ghelecht. Daer is noch de Principale puncken. Daer
 25 is noch een Trouwertighe vermaninghe aende verheerde Nederlantse
 26 dich is om lese. Daer is noch de Wetlegginge op het genoeghele discours
 27 van D. D. Nicolaus Mulerius en is genaemt Verhael vande Occasie
 etc. Daer is noch de Articulen van het Contract ende Accoord ghe-naemt
 tuschen Jacobus den 1. van dien Name / Coninck van Engellant ter ee-
 ner / En Philips den 3. van dien Name Coninck van Spaignien / midde-
 gaders de Erif-hertoghen Albertus ende Isabella Clara Eugenia etc.
 Daer ist nu al:maer ick meene dat het daer by niet blyve en sal. Wel hebt
 ghy in dese oock sin om 30 stuivers cont ghyse hebben.

Vlamyng.

Daer syn 60 grootene. Wa goe lie nu hebbe tekerre veel goets ic wilse
 gaen by malcanderen laten bindene / maer daer soude noch wel wat by
 dienen om vooz aen te stellen te wetene eenen Tptel / hoemen dese beschr-
 binghe alderbest sal noemene.

Hollander.

Ick weet raet Vlampingh / men salse den Nederlandschen Vpe-koff
 heeten / overmits daer lieffelpche waerschouwinge en ooc soete verma-
 ninge in staen / en daer by setten het propoost dat wy hier tsamen hebben
 verhaelt / te weten alle de beschryvinghen daer by / hoemense noemt / of
 dan iemant eenige van dien begeerde te coopen / mogense gaen soecken
 en laten se by een binden heel ofte half. Nu wil ick gaen en schryben onse
 propoosten / die wy hier gehad hebben / en brengen se tot den Drucker en
 sien met eenen nae wat nieuws. Adieu Vlampingh / ick bedancke u van
 uwe goede betalinge.

Vlamyng.

Ende ick van u goepe warene / als den Tptel gedrukt is / soo moet
 ghy mye van dien ooc ee verhoopene / oft crycht ghye weder wat nieuws
 ick wil selve ooc wel coopen en wel betalene. Adieu Ollander.

F I N I S.

G H E D I C H T:

*Ter eeren des begonnen PEYS, tusschen Philippum den derden
van dien Name Coninck van Spaignien, &c.*

E N D E D E

*EDÈLE, Groot-moghende HEEREN STATEN geuerael
der gheunieerde Provincien.*

Ghemaeckt door een Lief-hebber der vrije Conste.

Oirt aen ô Musen, ô Musen wilt doch waken,
Degeē die neerstich rusē, ja nauwelijc en slapē.
Die desen *Peys* beherten, daer med' oock d'aerā
vervullen:

Die om desē *Peys* smerten, en loopē als de dullē.

Den *Peys* die is gebaert, al van dat hoochste goet.

Des hoochstes goedes aert, van den *Peys* comen moet.

Daerom ooc t' hoochste goet, berooft van *Peys* seer treuret:

Noch ooc den *Peys* soet, sonder t' hoochst goet lang deuret.

Het sterffelijc geslacht verciert met dese Deucht:

Heeft een sonderling cracht; floreert in grooter vreucht.

Den *Peys* Gode behaecht: en moet by vreuchde wesen.

Voir hem dan forge draecht: wilt t' quaet daer med' genesen.

Den *Peys* regeert een Stede. Den *Peys* regeert den Volcke:

En veel Casteelen mede. Verheft zich tot de Woleke.

Alwat den Landt-man doet: of hy uyt-wyt t'oncruyt:

T' goet cruyt heeft geen voirs poet: maer t' quaet wast voir uyt.

Sonder *Peys* een Coopman, over Ste, Dorp, Berch, Dal,

Sonder schroom niet wech can: noch wegen breet oft smal:

Noch doir Neptuni Wout, en can hy loopen snel:

Bewaert van Roovers stout, bewaert van de Doot fel.

Dē *Peys* die is de Moeder, die op t' hoochst goet neēt acht.

Den *Peys* is een behoeder, van God selfs voirts gebracht.

Waer med' Godt heeft gebouwet, Hemel, Aerd' onversaecht.

T' volck t'welc op hē betrouwet, ooc met des' deucht begaest.

De Son, Maen, en de Sterren, elc blyft in slach-oirt:

Niet

Niet onder hen verwerren, elc comt gewoinlijc voirt.
Wilt Gods macht haer veranderen, sy volgen syn bevel:
Sy loopen doir malcanderen, en comen weer op haer stel.

Seervrome Graefs en Vorsten, end' ooc seer cloeke sinnen,
Die eerst malcander dorsten, een quade rocken *Spinnen*:
Hebben haer vriendelyck vercent, met dese Bruyt:
Accorderend' ghelyck. Maer t'eynd' is noch niet uyt.

Coninc *Phlips* met u Vossē, besproeyt met valscher Deucht:
God die wil ons verlossen, wenden quaed' vrucht in vreucht:
Hy wil u steene herten, vermorwen langs hoe meer:
En dat tot uwer smerten, en dat tot onser eer.

V vreed' aert schynt geslicht, soo t'schynt verlaets u Wyt:
Daer med' wort Hollant dicht, en ooc van u bevryt.
Ghy mocht u aert veranderen, en crygen een anderen sin:
En wy weer tegen malcanderen, den crych sterck voeren in.

Nu vint den Moordenacr, met op-getogen seylen,
Hoelanghs hoe meer gevaer, t'schynt t'leven wilt hem feylen.
Den *Peys* aendoet hem rouw. Den *Peys* wilt hem niet voen:
Op dat hy thuys *Nassouw*, dees eer niet sie aendoen.

Nu sietmen geen Chrychshelt, bedryven quade perten:
Over dochters gewelt, end' t'Huyf-mans hert doen smerten.
Hy loopt op geen en buyt. Hy en doet niemant wee.
Al die quaed' vreucht is uyt, quae daden vlieden mee.

Den gulden tyt comt aen, daermen af leeft by d'Ouden.
Syt blyd' al ombelaen, laet de droefheyte vercouden.
Laet varen alle sorgen. Laet varen ongeneucht.
Wilt geen blydschap verborgē. Maer leeft voirt aē in vreucht.

Hierom doet God' offranden, hem voir syn gnad' aenbit,
Soo comt ghy niet te schanden. V vlecken worden wit,
Die u nochaent' lyf hangen, vanden vorigen stryft:
En wilt den *Peys* voirt-gangen, soo wort ghy se schoon quyt.

Danck-segging doch uyt-stortet, bewysen Gode eer,
Dat hy den *Peys* vervordet, en sterct hoe lang hoe meer.
Soo comter eenen Herder, onder hem een Volc mee:
En dan hoelanghs hoe verder, van hier in d'eeuwige Vrec.

NIEMANT ADAMS.

nen,

chr:
chr:

yt:

:
.

len.
n:

n:
en.

.

ht.
it,

rt.